

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Dispvatio IV. De Voto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

DISPUTATIO QUARTA.

De Voto.

QUESTIO I.

Quid & quotuplex sit Votum?

1. Votum est promissio Deo facta,

VOTUM est promissio Deo facta. Unde simplex propositum, quantumvis firmum, aliquid faciendi, aut etiam vivendi, non est votum, & per se loquendo non obligat. Quod confessarii diligenter attendere debent circa simpliciores penitentes. Promissio autem, intelligitur valida, in definitione voti. Ad quam.

Tale non est ullum propositum quantumvis firmum.

2. Ad votum requiritur deliberatio ad mortale sufficiens.

Vnde ex voto sine tali deliberatione facta nulla oritur obligatio.

Nequidem sub veniali.

3. Cur potius ad peccatum veniale sufficit semiplena deliberatio, quam ad votum.

An vel quæ peccatum committat sine sufficienti deliberatione vivendi.

4. Secundò requiritur ad votum, ut sit voluntarium. Vnde gravi metu ad id

metu, que causa sunt. Et de alijs similiter passim tradunt Doctores: de his tamen non est expressum aliquod jus Ecclesiasticum: neque de illis & de voto solemniprofessionis est omnino par ratio: ideoque cum D. Thoma, D. Bonaventura, Scoto & alijs antiquioribus apud Lessium l. 2. c. 40. dub. 3. n. 17. recurrendum videtur ad jus naturæ, eò quod Deus non videatur velle talem omissionem acceptare, qualem nec acceptaret vir probus, si sibi fieret. Immo nonnulli Doctores idem docent de metu levi, quantum ad forum conscientie: tamen si id alii passim non admittant, & in foro externo indubiè non admitteretur. Si verò metus sit justus, aut injustus quidem, sed non eo sine incussus, valet votum; prout in simili de matrimonio dicitur.

inquit incussus extortum est irritum; Solemne quidem professionis jure Ecclesiastico.

Cetera autem jure naturali. Secus est de voto ex levi vel justo metu emissum.

Quod ad errorem sive dolum attinet, si versetur circa accidentalialia, valet votum, etiam si versetur circa causam motivam voti, prout in simili de matrimonio dicitur: alioquin plures professiones essent nullæ & irritæ. Poterit tamen id esse causa facilioris dispensationis: votum sit dispensabile. Immo nonnulli distinguunt inter votum simplex & solemne, dicentes, votum simplex factum per errorem vel dolum circa causam finalem & motivam non esse validum, eò quod censetur emissum sub tacita conditione, si causa subsistat: votum tamen solemne esse validum, eò quod assumens statum perpetuum censetur eum velle assumere, etsi intercedat dolum vel error, modò non sit circa substantialialia.

Inter votum simplex & solemne ex errore emissum nonnulli distinguunt.

Nihilominus Lessius sup. dub. 2. n. 12. & alii hanc distinctionem rejiciunt: & forte in re est parva differentia, eò quod in particularibus casibus alii fortasse dicerent esse errorem circa accidentalialia, in substantiam voti aliquo modo redundantia. Itaque

Alijs est distinctio nem rejicientibus.

Si error aut dolum, qui est causa voti, versetur circa substantiam voti, aut aliquid redundans moraliter in substantiam voti, ipsum planè irritum est defectu consensûs, cui nihil adeo contrariatur, quam ejusmodi error. Contingit is diversis modis: primò si sit circa partem notabilem rei promissæ, ut si quis voveat peregrinationem Hallensem; qui putat solum esse iter unius horæ: vel dare in Scemoly nam nummum, quem manu tenet, quia putat, quòd sit argenteus, cum sit aureus.

6. Vera doctrina statuit, omne votum ex errore circa aut in substantiam redundante esse irritum. Quod vanè declaratur.

Secundò

Secundò si sit error circa materiam operis, ut si quis v. g. vovent ingredi determinatum monasterium, putans esse ordinis Sancti Francisci, cum sit alterius ordinis. Tertio si sit circa personam, cui opus præstandum est. Quarto, si sit circa causam formalem operis, v. g. si non sit pauper; cui alioquin erat promissa eleemosyna. Quintò contingit hic error, si sit circa finem votendi extrinsecam, qui speratur tamquam merces operis promissi, v. g. si quis vovent et elemosinam pro sanitate parentis, quem dein intelligit jam tum obtulisse; vel vovent peregrinationem pro felici successu matrimonii, quò dein mutato proposito vult ingredi religionem. Secus est de vovente religionem, ut eligatur in prælatum: votum enim tenet, etiamsi non sequatur electio; eò quòd finis iste non redundet in substantiam voti, nec faciat votum tacite conditionatum, uti fit in aliis casibus. Sextò tenique si error sit circa vim seu naturam voti v. g. si vovens nesciat votum aliter obligare, quàm sub veniali, vel putet posse relaxari pro suo libitu.

7. Tertio requiritur ad votum intentio se obligandi.

Secus est de intentione implendi.

De alio requisitis remissivè.

8. Votum aliud est personale, quo promittitur nuda actio personæ vel omisso, v. g. peregrinatio, abstinentia à fornicatione &c. Aliud est reale, quo promittitur aliquid pretio æstimabile distinctum ab actione voventis, v. g. oblatio pecuniæ: Aliud mixtum, quo utrumque simul promittitur, v. g. peregrinatio cum oblatione doni. Secundò aliud est temporale, quod ad certum tempus, aliud perpetuum, quod ad vitam voventis duret. Tertio aliud est expressum, quod fit diversis verbis, aliud tacitum, quod fieri censetur eo ipso, quo aliquid voluntariè fit, cui votum est annexum aut præsupponitur, prout fieri posse tacitam professionem dicitur Disp. Seq. & multi putant fieri tacitum votum in susceptione ordinis, de quo in materia de Sacramento Ordinis. Quarto votum aliud est simplex, aliud solemne, quod scilicet

Aliud personale, aliud perpetuum, aliud expressum, aliud tacitum.

annexam habet susceptionem status immutabilis.

De his duabus ultimis voti speciebus dubitatur, an differant specie essentiali, an verò tantum accidentaliter. Et quidem Varii censent differre essentialiter. Ex quo inferunt peccatum contra castitatem, voto solemni promissam, & peccatum contra eandem, simplici voto promissam, specie differre; adeoque circumstantiam voti solemnis in confessione esse explicandam, Aliis tamen, quos citat & sequitur Sanchez de Matrim. l. 7. cap. 25. n. 6. & l. 5. Moral. c. 1. n. 7. placet prædicta vota non nisi accidentaliter distingui, eò quòd habeant idem objectum, videlicet continentiam. Qui proinde opposita faciunt corollaria, nempe idem specie contra utrumque votum committi peccatum, etsi gravius, dum repugnat voto solemni, quàm dum simplici.

Quintò aliud est absolutum, aliud conditionatum: & hoc iterum vel est simpliciter conditionatum, quando scilicet conditio non apponitur instar pœnæ, vel pœnale, quando scilicet votetur pœna, sub conditione delicti futuri.

QUESTIO II.

De Materia Voti.

MATERIA voti dicitur, quidquid Deo promittere possumus. Quod quidem proximè est actio aliqua humana (sub qua etiam intelligitur abstinentia ab actione) in nostra potestate: remotè autem est objectum ejusdem actionis.

Primò itaque opus, quod Deo promittitur, debet esse in nostra potestate: ad impossibile enim non est obligatio, nec Deus ejusmodi stultam promissionem acceptat.

Hinc invalidum est votum de nonquam peccando venialiter (quidquid dicit Bonacina de voto punct. 4. §. 3. n. 4.) quippe quod de objecto per ordinaria Dei Auxilia moraliter non possibili.

Nec refert, quòd lex naturalis omnia peccata venialia præcipiat vetari: nam inde non sequitur idem posse votum, utpote cujus obligatio non sequitur immediatè ex ipsa natura rationali, ut obligatio legis naturæ, sed ex libera voventis voluntate, eaque prudenti & à Deo acceptanda, qualis non est illa, quæ quis se obligat ad aliquid moraliter impossibile, ideoque obligatio ex lege naturali resultans in materia ad salutem non necessaria, qualis est vitatio omnium venialium, non exigit majorem, quam physicam, objecti possibilitatem: obligatio autem ex voto orta insuper morale.

Aliud solemne, aliud simplex, aliud mixtum.

Aliud absolute, aliud conditionate, aliud simpliciter, aliud pœnale.

11. Materia voti proxime, est actio humana.

12. Debet esse in nostra potestate.

13. Hinc irritum est votum de non peccando venialiter.

Cur possit lex naturalis, quæ non est moraliter impossibile, obligare ad aliquid.

De voto vitandi omnia peccata mortalia dicendum est, illud omnino valere: quamquam non sit passim suadendum. Idem censet Sanchez de voto c. 5. num. 13. & Lessius dub. 7. sum. 33. de voto vitandi omnia peccata venialia, quantum in nobis est: Sed non improbabiler contradicit Castro Palao punct. 8. n. 12. eo quod votum illud videatur esse de objecto humana ratione non cognoscibili. De voto autem vitandi omnia peccata censet Suarez l. 2. de voto c. 3. n. 16. contra Sanchez l. 4. Moral. c. 10. n. 19. ipsum saltem obligare ad vitanda mortalia. Idem cum proportione est de quovis alio voto, materiam partim possibilem, partim impossibilem afficiente.

13. Votum omnia mortalia vitandi tenet. Quid de voto vitandi quantum in nobis est venialia: Val simpliciter omnia peccata.

14. Debet etiam materia voti esse grata Deo. Vnde votum, ut peccati, etiam leve, est graviosius malum: & irritum votum.

Similiter irritum est votum de re indifferenti bono suo votantis non coherentia.

15. Debet quoque esse melior suo opposito.

Notabile pro scrupulosis.

Quid de voto non procurandi vel accipiendi Episcopatum. Item de voto nubendi.

Secundo debet esse opus gratum promissario, scilicet Deo, in cuius honorem & obsequium fit votum: aliis enim Deus promissionem non acceptat. Quare irritum est votum de opere peccaminoso: immo promittere Deo se peccaturum mortaliter est grave peccatum. Idem est juxta Doctorem passim contra Navarrum & alios apud Lessium sup. n. 39. etsi opus promissum sit tantum veniale peccatum: idque ob gravem injuriam, quae divinae bonitati inferitur, dum in eius obsequium offertur, quod nocetur ejus bonitati displicere, in quo irritio, immo tacita blasphemia continetur. Praeterea irritum est votum de opere indifferenti: non enim gratius est Deo illud fieri, quam omitti. Excipe, nisi adsit bonus finis a votente intentus, & adhuc perseveras, ad quem deserviat res indifferens. Sic multi recte vovent non ludere lufibus alioquin licitis, non transire per certam plateam, non accedere certum confortium, eo quod saepe sint occasio peccandi.

Tertio debet votum esse de re meliori, scilicet nimirum, ut gratius Deo sit illud fieri, quam omitti. Promissio namque est quaedam gratificatio: adeoque nemo congrue aliquid promittit alteri, cui gratius esset ipsum non fieri, aut fieri oppositum. Quare votum de re non adversari consiliis, nisi aliqua circumstantia faciat opus non esse consilii respectu personae votantis. Unde regulariter non valet votum de non danda etiam mosyna, de non ingrediendi religionem, de in eundo matrimonio, de non vovendo. Possent tamen suaderi scrupulosis aut levibus ad vovendum, ut promittant, se non emissuros votum, nisi de consilio Confessarii vel directoris. Quod si post tale votum, Confessarii consilio non petito, equidem vovent, votum tenet. Idem juxta Sanchez c. 8. n. 37. contra aliquos ab ipso citatos, est de voto non sollicitandi nec acceptandi Episcopatum, quantum in se est.

Similiter Varii docent, votum nubendi factum ab eo, qui non potest se continere, esse validum, eo quod tali personae melius sit nubere. Verum tali melius esset uti sanctioribus remediis ad frenandum concupiscentiam, quam nubere. Si tamen nullum aliud remedium sibi vellent applicare, melius esset ei nubere, quam uri: sed tunc objectum voti potius est ratio remedii, quam ipsum matrimonium.

cupiscentiam, quam nubere. Si tamen nullum aliud remedium sibi vellent applicare, melius esset ei nubere, quam uri: sed tunc objectum voti potius est ratio remedii, quam ipsum matrimonium. Petes, an opera praecipua cadant sub votum? Resp. Aff. cum Doctoribus unanimiter: nam etiam opera praecipua sunt Deo grata, & gratiora oppositis: nec aliquid impedit, quod minus precedenti vinculo sive obligationi adjicitur novum per promissionem: quod patet ex perpetuo usu Ecclesiae, quo non solum vovetur abstinencia a nuptiis, sed etiam praecipua jure naturae abstinencia ab illiis voluptatibus carnis. Atque ita Tertiarium S. Francisci vovent servare omnia mandata Dei.

De quo voto inquiri potest an novam inducat obligationem, ita ut Tertiarium aliquid praecipuum divinum transgrediens duplici peccet peccato, uno contra votum, altero contra praecipuum? Et quidem affirmative censuit Divus Carthusianus apud Lucam Wadd. Tom. 2. opusc. S. Francisci in Notis ad 3. Reg. c. 20. n. 11. Sed cum eodem Waddingo aliique pluribus, quos citat, respondendum est negative. Et ita declaratum est a Nicolao IV. Constit. Supra montem & Leone X. Constit. Inter cetera, in qua declaratur in regula Tertiariorum nulla obligatoria sub peccato mortali vel veniali contineri. Idem ex D. Thoma & Caetano docet Waddingus sup. de Tertiarium S. Dominici. Ex quo fit, ut ex vi illius voti solum obligetur Tertiarium facere poenitentiam sibi a superiore pro transgressione impositam, idque dumtaxat sub veniali obligatione juxta Marchant in locum illum tertiae Regulae.

16. Sub votum cadunt etiam opera praecipua.

17. Votum tamen Tertiariorum S. Francisci non inducit novam obligationem.

Nisi ad poenitentiam.

18. Bonum & laudabile est Deo vovere.

Etiam in materia praecipua.

QUESTIO III.

De Obligatione Voti.

CERTUM est de fide, laudabile & gratum Deo est aliquid ipsi vovere, animo ei deferendi cultum. Scriptura enim commendat vota, atque ad ea emitenda & implenda hortatur, fideliter implentes laudat, non implentes redarguit, ut patet Psal. 73. Isaie 19. & alibi. Signanter autem de votis circa materiam non praecipuam (quae tanquam superstitiosa, haeretici redarguunt) fit mentio Deuter. 23. Cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere: quia requirit illud Dominus Deus tuus. Et si mortuus fueris, reputabit tibi in peccatum: si nolueris polliceri absque peccato eris. Ratio praeterea naturalis dicitur, bonum esse votis Numen honorare; quod etiam omnes Gentes fecerunt circa Deos suos. Deinde per votum firmat homo voluntatem suam immobiliter ad praestandum Deo obsequium, idque in propria votantis utilitatem & commodum. Immo, ceteris paribus, melius est opus factum ex voto, quam

quàm sine voto, ut patet ex commendatione scripturæ; & quia hoc titulo pertinet ad specialem & perfectam virtutem religionis? Neque ex voto oritur alia necessitas, quàm obligationis, quales etiam oritur ex divinis præceptis: relinquatur autem perfecta libertas indifferentiæ, immo datur occasio novi & meritorii usus libertatis.

Paritè obligationem,

Videlicet fidelitatis ad Deum. Eamq; ex genere suo gravem.

Nisi indeliberatio, vel parvitas materia etiam totalis, excuset.

20. Porro potius in materia gravi se obligare levi, non tamen in levi graviter.

21. Obligatio voti in quavis materia est ejusdem speciei.

Differentia quoad hoc inter vota & leges.

An materia transgressio voti in confessione exprimitur.

Præterea certum est apud Catholicos ex voto oriri obligationem in conscientia: ut patet ex scriptura relata. Ratio est: quia si oritur obligatio ex promissione facta homini, quanto magis ex promissione facta Deo? Obligatio autem hæc spectat ad religionem sive fidelitatem erga Deum. Unde ex genere suo est gravis, sic ut violans votum in gravi materia committat grave sacrilegium, tamquam Deo infidelis. Excusat tamen juxta omnes, tum imperfecta deliberatio, tum levitas materiæ, quæ sicut in aliis præceptis, sic etiam in materia religionis dari potest, v.g. in levi irreverentia facta Deo. Idque verum est, etiam parva materia sit totalis materia voti, juxta Doctores communiter, contra paucos existimantes peccatum mortale, quia omitteret salutem angelicam, si sit tota materia voti. Quod planè incredibile est, & oppositum patet exemplo rigorosæ promissionis homini factæ de re levi, etiam per modum contractus onerosi.

Nihilominus potest votens pro libitu suo promittere rem gravem sub levi obligatione, et sub levi pena, ut patet exemplo præceptorum & promissionum homini factorum, & quia votum non obligat ultra intentionem votentis. Non potest tamen contra rem levem votere sub gravi obligatione: quia materia non est capax, nec Deus eatenus acceptat. Unde nec ipsum jus nature cadens in levem materiam graviter obligat.

Petes I. An obligatio voti in quavis materia sit ejusdem speciei? idem consequenter est de voti violatione. Resp. Affirmative est enim in quavis materia obligatio fidelitatis erga Deum; & consequenter violatio voti in quavis materia habet oppositionem ejusdem rationis contra eandem virtutem: nam dum quis vovet v.g. jejunare, non obligatur ex virtute temperantiæ, sicut dum lege Ecclesiastica est præceptum jejunium, sed tantum ex virtute religionis seu fidelitatis erga Deum. Disparitas inter vota & leges est, quod votens sibi non præcipiat directe jejunium, sed tantum illud proficit: hæc autem promissione supposita, exurgit præceptum divinum naturale, quo jubetur: Esto fidelis Deo in promissis. Idem est de juramento in quavis materia.

Hinc infert Sanchez l. 4. Moral. c. 11. n. 24. in fine, contradicente Suarez l. 5. de Voto c. 3. n. 9. in confessione non debere exprimi in specie materiam transgressionis voti, nisi

aliunde præcepta sit.

Petes II. An ex sponione, quam in baptismo faciunt catechumeni, dum per se (aut, si infantes sint, per patres) abrenuntiant diabolo & operibus ac pompis ejus, exurgat stricta obligatio voti? Ratio dubitanda videtur ex dictis Conciliorum & Patrum urgentium sponionem & pactum sive juramentum istud, ut loquuntur. Unde Marchant Tom. 3. Tract. 2. Tit. 2. & 3. fuscè hoc exaggerat, quasi ex hoc titulo exurgat specialis obligatio, etiam in baptizatis in infantia. Verum hoc est contra communem sensum & præsumptum: alius enim omnia baptizatorum peccata essent sacrilegia. Deinde ista sponio omittitur in baptismo non solemniter: & tamen non minor est obligatio in sic baptizatis, quàm in aliis. Præterea non est verosimile, in parvulis constringere obligationem voti personalis ex abrenuntiatione, quæ fit per patres. Quare sponio ista solum declarat propositum veterum baptismi & obligationum subsequenium, sive declarationem eorumdem: vi enim baptismi consequitur obligatio abrenuntiandi diabolo & adherendi Christo ejusque fidei & præceptis.

Petes III. Quid dicendum sit de eo qui dubitat de voto? Resp. si dubitet, an voverit, & post diligens examen dubius maneat, potest resolvere pro sua libertate, quam possidet. Si autem certus sit, se emisisse votum, & fatens deliberatè emisit, tenetur voto: quia pro hoc stat possessio & præsumptio. Factum enim seu votum constat, & deliberatio præsumitur, nisi aliud certè aut saltem probabiliter probetur. Idem est, si stat se vovisse, sed dubitet, an se intendit obligare: nam factum constat, & intentio proportionata præsumitur, nisi aliud probetur. De quo, & pluribus aliis dubiis fuscè agit Franciscus Bardi disceptat. 6. de Conscientia dubia c. 1. per totum.

Petes IV. Quomodo sit faciendum voti interpretatio? Resp. esse faciendam hoc modo, ut obliget juxta circumstantias, quas votens determinatè intendit. Si is nullas determinaverit, nec de ejus intentione constat, attendenda sunt verba voti, sic tamen, ut strictè explicentur, servatà verborum proprietate & communi intelligentiâ. In dubio autem de intentione se obligandi graviter vel leviter, spectanda est exigentia materiæ voti, quasi esset materia alicujus legis divinæ vel humanæ.

Hinc sequitur I. cum, qui vovit simpliciter castitatem, & dubitat, an voverit servandam intra vel extra religionem, satisfacere illam extra religionem servando. Econtra qui scit se vovisse castitatem, & dubitat, an voverit perpetuam, an temporalem, tenetur ad perpetuam, si sciat se vovisse verbis perpetuitatem sonantibus.

bus qualia juxta Diana P. 4. Tr. 3. Resol. 10. sunt hæc, *Vovet castitatem*. Si verò omnino sit verborum in memore, ad solam temporalem tenetur juxta statim dicenda. Similiter qui scit se vovi se rosarium, & habitat, an se voluerit obligare ad rosarium quinquaginta, vel sex decadium, aut ad tertiam ejus partem, solum tenetur ad tertiam partem, quippe quæ nomine rosarii simpliciter appellari solet.

26. Dum nihil certi de obligatione voti haberi potest, minor pars est amplectenda.

Quod si neque ex verbis, neque ex aliis circumstantiis intentio votantis possit colligi, benignior pars est eligenda. Hinc juxta Diana P. 4. Tr. 4. Resol. 181. & alios, quos citat, contra Sanchez sup. c. 22. n. 21. qui habet votum poenale, si dubitet, an pro prima dumtaxat vice, vel etiam pro qualibet sequenti voluerit se ad poenam obligare, neque ex ullo capite alia intentio possit colligi, solum tenetur pro prima vice.

27. Ad quid obligetur qui se obligavit ad statim exequendum. Ad quid ille, qui voto erigunt re, qui non praesent.

Sequitur II. si fuerit animus votantis se obligare ad votum statim exequendum, teneri id facere statim, id est, primâ occasione congruâ: si verò præfixerit certum tempus, teneri eo elapso, dum commodè potest: voti enim obligatio pendet ab intentione. Si autem votans nullum tempus præfixerit, tenetur, cum tempuserit commodum juxta morem votantis, aded ut tunc possit impletionem differre usque ad tempus, quo sperat se illud commodius, quietius aut devotius impleturum. Unde tunc dilatio raro est mortalis. Immo Marchant Tom. 2. Tract. 3. Tit. 4. q. 4. circa finem generaliter docet tunc tantum esse veniale peccatum, nisi gravissima aliqua negligentia cum periculo illud non implendi conjuncta sit. Facilius dilatio nimia est mortalis, cum terminus est à vovente præfixus, si videlicet dicat gravem inordinationem prudenter à confessario dijudicandam ex circumstantiis.

28. Votum personale regulariter non est per alium implendum: Nisi votans id expressè intenderit, vel stylo curiæ, prout habet votum Episcoporum, quod in sua consecratione emittunt, visitandi quotannis limina Apostolorum: intelligitur enim per se vel per alium, & ita solent alicui committere Romæ commoranti, ut eorum nomine visitet.

Petes V. An votum personale possit adimpleri per alium. Resp. regulariter negativè: quia materia talis voti simpliciter emissi est actio propria ipsius votantis. Unde qui nequit illud per se implere, non debet per alium: immo nec potest per alium, si possit per se. Setus est, si votans expressè intenderit se obligare ad opus faciendum per alium, casu quo non posset per se: tunc enim tenetur per alium. Item si disjunctivè voverit per se vel per alium opus aliquod facere, v. g. audire missam & satisfacere utrovis modo. Idem est, si votum habeat hunc sensum stylo curiæ, prout habet votum Episcoporum, quod in sua consecratione emittunt, visitandi quotannis limina Apostolorum: intelligitur enim per se vel per alium, & ita solent alicui committere Romæ commoranti, ut eorum nomine visitet.

29. Sæpius est de voto realis.

Quod autem attinet ad vota realia, hæc sunt adimplenda per alium, etiam heredem, ad quem transit res cum suo onere: si Herinc Sum. Theol. Pars III.

videlicet vovens ipse non impleverit. Unde c. Licet de voto & l. Si quis rem ff. de pollicitationibus; talia vota seu promissiones dicuntur pertinere ad onera hereditatis, & posse heredem ad ea cogi sub privatione hereditatis. Idem est de voto mixto, quâ parte est reale. Unde si quis voverit peregrinari ad locum sacrum, & ibi offerre aliquod donarium, si vovens sit mortuus non impleto voto, heres ad solum donarium manet obligatus. Nec obstat, quod peregrinationi fuerint impendendi reales sumptus: hoc enim tantum est accessorium ad votum personale peregrinationis.

Et mixto, quâ parte est reale. Corollarium de voto peregrinationis, si vovens jam sit defunctus.

Petes VI. An votum, quo parentes devotent filios religioni, obliget illos? Resp. certum esse, quod non, nisi filii ad adultam ætatem pervenientes in illud consentiant. Quare Canones & Concilia, quæ significant filios obligari, intelligenda sunt cum prædicta restrictione.

30. Qualiter parentes queant filios religioni devovere.

QUESTIO IV.

De Cessatione Voti per Irritationem.

Votis modis cessat obligatio voti. Primum votum conditionale cessat ob non eventum conditionis appositæ. Secundò votum temporale cessat lapsu temporis, v. g. votum castitatis ad annum, cessat elapso anno. Idem est de voto affixò certo tempore, v. g. jejunandi diebus sabbatinis in honorem beatæ Virginis. Plerumque tamen circumstantia temporis seu diei non additur ad finiendam obligationem, sed tamquam terminus, intra què impleri, & ultra quem non liceat votum differri exequendum, idque juxta Bonacina de Voto punit. 5. §. 1. n. 11. & alios, quos citat, in dubio est præsumendum. Tertio cessat cessatione materia, v. g. si materia fiat absolute vel respectu votantis impossibilis, indifferens, sive inutilis, mala, majoris boni impeditiva: hoc enim rerum statu cessat votum, sive absolute, sive pro tempore, quò materia permanet talis. Hæc etiam revocari potest cessatio causa finalis. Quarto cessat votum irritatione. Quintò commutatione. Sextò dispensatione. De quarto modo hac quæstione agemus, de duobus posterioribus in sequentibus quæstionibus acturi. Itaque

31. Obligatio voti cessat vel non eveniente conditione appositâ: Vel elapso tempore præfixo.

Vel cessante materia.

Vel denique irritatione, commutatione aut dispensatione.

Irritatio voti est annullatio sive cassatio voti facta ab habente desuper potestatem & dominium: illi namque, qui non sunt sui juris, sed perfectè subjecti alteri in omnibus, vel saltem quoad voti materiam, cum in vovendo dependeant ab alterius consensu, censentur vota, quæ ab illis emittuntur, juxta Doctores unanimiter, sive ex natura rei, sive saltem ex jure communi, includere tacitam conditionem, nisi superior, vel is, cuius interest, contradixerit. Quare si hic votum intelligens ei contradicat, votum

32. Quia irritatio voti.

Competit omni habenti potestatem in voluntatem voventis aut materiam voti.

Non requirit causam.

annullet, absolute non fit fieri opus promissum &c. cessabit eo ipso obligatio voti. Irritans autem votum non debet habere aliam causam, quam suum arbitrium, a quo votum dependet, quod nulla lege approbare tenetur. Unde si absque causa irritet, ad summum venialiter peccabit: immo, per se loquendo, ne quidem venialiter, nisi quatenus esse possit actus otiosus.

33. Absoluta irritatio nunquam reviviscit. Secus est de suspensione executionis.

Porro votum semel simpliciter irritatum non reviviscit, ut pote simpliciter extinctum, quantumvis superior postea facultatem det, aut irritationem retractet. Subinde tamen non est absoluta irritatio: sed tantum suspensio executionis, quatenus superior prohibet ad tempus voti executionem, vel quatenus etiam ignorans votum prohibet opus promissum pro aliquo tempore, aut precipit aliquid impossibile. Specialiter autem vota novitiorum tantum suspenduntur a praelatis, in quantum executio esset impedimento probationi. Immo absolute irritari non possunt: cum in illis praelati necdum habeant perfectum jus & damnativam potestatem. Unde, si non profiteantur, voti reviviscunt, durante adhuc tempore, quo vota aliquin obligassent: si autem profiteantur, commutatur in vota professionis. Quavis ex justa causa possint probabilius a praelatis vota novitiorum absolute tolli per dispensationem vel commutationem: cum in illos praelati habeant jurisdictionem.

Qualis, & non irritatio, in vota novitiorum competit praelatis.

Aliud est de commutatione & dispensatione.

34. Omnia religioforum vota a praelato sunt irritabilia.

Hinc sequitur I. omnia vota religiosorum (ad quae licite emittenda non requiruntur positivus superiorum consensus, ut certum est) posse a praelato irritari, ob perfectam in omnibus subjectionem & dependentiam voluntatis subditi a voluntate praelati: sic ut ex communi sensu & usu Ecclesiae, ac interpretatione juris, censetur omnibus illorum votis inesse conditio, nisi superior contradixerit. Excipitur votum religionis strictioris: cum enim transitum ad illam jura permittant, etiam nolent superiore, censentur eatenus religiosum a praelato eximere, & sui juris facere. Ita Marchant To. 2. Tract. 3. Tit. 4. q. d. 5. & alii Doctores passim.

Excepto voto arctioris religionis.

35. Similiter id potest Pontifex.

Unde Pontifex, quatenus habet potestatem dominativam in omnes religiosos voti professionis (ut dicitur disp. seq. quest. 6.) potest similiter tamquam supremus praelatus omnia illorum vota irritare. Aliud est (juxta Doctores communiter apud Castro Palao disp. 2. punct. 2. n. 2. contra nonnullos apud eundem num. 1. quorum sententiam improbabilem censet Lessius dub. 13. n. 81.) de votis reliquorum Christianorum, in quos non habet similem potestatem, quoad omnia, sed tantum jurisdictionem. Idem est de votis subditorum respectu Episcoporum; qui tamen possunt vota clericorum sibi subditorum irritare, in quantum obstant Ecclesiae, cui servantur.

Aliud est de votis reliquorum Christianorum.

36. Possunt ita

Econtra Abbatissa & reliquae Monia-

lium praefata, etsi careant jurisdictione spirituali ad dispensanda vel commutanda vota, non tantum ea, quae ad gubernationem domesticam spectant, ut post Azorium limitat Castro Palao sup. punct. 8. n. 7. sed etiam quaevis alia irritare possunt per potestatem dominativam, qua Moniales voti plene illis subdiciuntur. Non possunt tamen praelati irritare vota propria, aut illorum irritationem alteri delegare (quod tamen possunt circa dispensationem & commutationem suorum votorum) ibi enim locum non habet potestas dominativa, quae respicit tantum subditos. Extendit autem se facultas irritandi etiam ad vota Papae reservata (secus est de potestate dispensandi) quia etiam in illis materia voti & voluntas subditi est plene sub dominio praelati.

Potes. An praelatus possit irritare votum, quod semel approbavit? Resp. Affir. si necdum sit mandatum executioni, nec confirmatum ab altiore superiore. Ita communiter Doctores. Ratio est: quia per priorem consensum non definit esse superior, nec amittit dominium in subditum, adeo quod licet in fieri, sic etiam in conservari, dependet votum a consensu vel dissenso illius. Si tamen desit causa rationabilis peccabit superior, & quidem juxta Sanchez l. 4. Moral. c. 27. n. 53. Lessius dub. 13. n. 76. & alios moraliter ex generis suo, eo quod materia, etsi sit in potestate praelati, ex ejus consensu sit obstricta Deo, & tamen impediat, ne Deo offeratur. Immo Marchant sup. contra alios communiter putat sine causa, non tantum illicite, sed etiam invalide tale votum irritari: eo quod per datum consensum existimet potestatem irritandi esse restrictam, & religioni sui hoc sui juris factum. Nihilominus superior non tenetur consentire in votum a praedecessore approbatum, nec graviter peccat illud irritando, etiam sine causa. Immo Suarez l. 6. c. 8. n. 9. & alii non improbabiler sententiam eundem superiorem id agendo tantum peccare venialiter: eo quod solum videatur quaedam inconstancia (non autem videtur voti) etiam si materia promissa Deo quidem non offeratur, sed tamen ei non maneat obstricta.

Sequitur II. omnia vota impuberum irritari posse a patre aut habente quasi patriam potestatem, qualis habet tutor, & pater defuncto, mater, si sit tutrix, alias non. Ita communiter Doctores: & colligitur ex c. Muleri 32. q. 2. & c. Pnella 20. q. 2. Ratio est: quia ob defectum maturitatis iudicii in impuberibus jura voluerunt omnia eorum vota sic subiecta praefatis, ut semper ipse esset tacita conditio, nisi contradixerit pater, tutor &c. Idem juxta Suarez l. 6. c. 6. n. 23. est de hero, si pupillus careat parentibus & tutoribus. Haec autem vera sunt, etsi voventes retulerint ea vota exequenda post tempus pubertatis: quia equidem habent praedictam tacitam conditionem.

Sequitur III. omnia vota impuberum irritari posse a patre aut habente quasi patriam potestatem, qualis habet tutor, & pater defuncto, mater, si sit tutrix, alias non. Ita communiter Doctores: & colligitur ex c. Muleri 32. q. 2. & c. Pnella 20. q. 2. Ratio est: quia ob defectum maturitatis iudicii in impuberibus jura voluerunt omnia eorum vota sic subiecta praefatis, ut semper ipse esset tacita conditio, nisi contradixerit pater, tutor &c. Idem juxta Suarez l. 6. c. 6. n. 23. est de hero, si pupillus careat parentibus & tutoribus. Haec autem vera sunt, etsi voventes retulerint ea vota exequenda post tempus pubertatis: quia equidem habent praedictam tacitam conditionem.

Sequitur III. omnia vota impuberum irritari posse a patre aut habente quasi patriam potestatem, qualis habet tutor, & pater defuncto, mater, si sit tutrix, alias non. Ita communiter Doctores: & colligitur ex c. Muleri 32. q. 2. & c. Pnella 20. q. 2. Ratio est: quia ob defectum maturitatis iudicii in impuberibus jura voluerunt omnia eorum vota sic subiecta praefatis, ut semper ipse esset tacita conditio, nisi contradixerit pater, tutor &c. Idem juxta Suarez l. 6. c. 6. n. 23. est de hero, si pupillus careat parentibus & tutoribus. Haec autem vera sunt, etsi voventes retulerint ea vota exequenda post tempus pubertatis: quia equidem habent praedictam tacitam conditionem.

Pctes,

39. Vel qui in impubertate vocatus, iam ad pubertatem pervenerit.

Nisi factum ratificet, quod in dubio non praesumitur.

40. Puberum vota tantum sunt indirecta ad parentibus irritabilia.

41. Si & vota realia minorennium. Nisi sint de bonis liberae dispositionis.

Vel realia in tempus, quo erunt sui juris: tunc enim non officiant administrationi curatorum.

42. Idem quod est de votis famulorum & servorum respectu dominorum.

43. Et votis uxoris respectu mariti.

Petes, An vota ante pubertatem emissa possint adhuc irritari a praedictis, postquam pupillus acquisierit pubertatem? Resp. Aff. cum *Marchant sup. Navarro, Diana, Sylvio* & aliis apud *Bassam V. Votum V. n. 13.* quia vota ista erant conditionata, nec tractu temporis istam conditionem amittunt: secus est, si pubes factus votum ratificaverit. In dubio autem praesumitur non ratificasse; quia illud est facti: factum autem non praesumitur, nisi probetur. Deinde in dubio standum est pro libertate. Porro debet ratificatio procedere ex certa scientia & non ex errore, quo putabat se absolute obligatum. Immo *Marchant sup.* docet votum irritari posse, si renovatio postea fiat ex consideratione prioris facti: ista enim renovatio videtur sequi conditiones prioris voti. Secus est juxta ipsum, si de novo vovisset absque ullo respectu ad prius votum: tunc enim teneat tamquam novum votum a pubere emissum.

Sequitur III. Vota puberum non possunt a parentibus irritari, nisi quatenus disciplinae, familiae & patriae potestati obstant: horum enim vota tantum subsunt parentibus ratione materiae, non ratione domini in voluntatem. Unde irritari non possunt votis religionis, communionis, confessionis &c. Secus est de votis peregrinationum, jejuniorum, saltem multorum, & similibus, quorum executio ad regimen domesticum spectat.

Realia quoque vota usque ad annum 25. aetatis irritari possunt a curatoribus: nae co usque non habent puberes administrationem. Unde ob oppositam rationem, id locum non habet, si minorennis habeat bona liberae dispositionis, scilicet castrensis vel quasi castrensis, aut habeat veniam aetatis. Item juxta *Lessium c. 4. dub. 14. n. 85.* si vota realia relata sint in tempus, quo erunt sui juris: tunc enim non officiant administrationi curatorum.

Sequitur IV. circa vota famulorum & domesticarum herum nihil aliud posse, quam suspendere vota obsequio sibi debito praedictantia, cum in illos non habeat potestatem dominativam. Similiter dominus irritare non potest vota servorum, quae non praedictant obsequio & juri domini: in his enim servi sunt sui juris. Secus est, si praedictant juri, quod in servos habet, & relatiunt tempus, quo domino subduntur.

Sequitur V. maritum posse irritare omnia vota uxoris, quae ipsi, prolibus vel rei familiari incommoda videntur. Secus est juxta *Rodriguez in Summa casuum Tom. 2. c. 92. n. 5. Lessium dub. 15. n. 89. Sylvium 22. q. 88. art. 8. conclus. 7.* & alios de iis, quae marito vel familiae non praedictant, nec libertate administrationi familiae, aut libertati in uxorem: in his enim eorumve exercitio mulier non est subiecta viro, sed in aliis dumtaxat vir est caput mulieris, quae de cetero

est socia, etiam oeconomicè subiecta viro, tamquam socio majori, non sicut famula hero, sed ipsa quoque jus aliquod in familia administranda possidens.

Multorum tamen opinio est, maritum posse irritare omnia vota uxoris, sicut pater vel tutor vota impuberum. Soler equidem in hac sententia communitur accipi votum contingentiae de licentia mariti ab uxore emissum: eo quod vir per datam a se licentiam cedat juri suo, quod alioquin habere supponitur ad irritandum. Si tamen juxta *Sanchez l. 4. Moral. c. 34. n. 17.* post tale votum uxor sacrilegè restituat iterum viro suo integram & expeditam in suum corpus potestatem, poterit vir illud votum irritare: & quidem validè, sed illicitè sine causa, licitè autem cum causa. Econtra uxor illa solum vota mariti potest irritare, quae juri & potestati illius in maritum generant aliquod praedictum, v. g. vota loquorum jejuniorum, austeritatum, actuumque insolitum, quae illum in eum redderent ad debitum conjugale aut notabiliter violarent mutuum societatem, & domestica officia.

QUESTIO V. De Commutatione Voti.

COMMUTATIO voti est substitutio operis honesti loco alterius Deo promissi sub eodem vinculo. Hoc autem vinculum non tam nascitur ex auctoritate superioris commutantis, quam ex consensu acceptantis, qui censetur sibi imponere obligationem secundi voti, sub conditione tamen, nisi malit redire ad priorem obligationem, quod sibi liberum est (quidquid nonnulli contradicant, quando commutatio est facta in melius) cum totum fiat in favorem obstricti voti, favori autem quilibet renuntiare possit, juxta *c. Statimus in Regularibus.*

Hinc, si saepius facta sit commutatio, potest servari quodvis eorum, in quod facta est, ut observat *Lessius c. 40. dub. 16. n. 111.* Immo consequenter, qui commutationi renuntiavit, potest ad eandem redire, nisi renuntiandi novum votum emittere voluerit, quod etiam reditui ad primum votum aequaliter obstat, ut notat *Suares l. 6. c. 20. n. 13.*

Ex his tamen non sequitur, quod, si facta commutatione, materia subrogata fiat impossibilis, maneat obligatio, uti secundum dicta semper manet libertas, ad priorem redeundi: nam prima obligatio per commutationem translata est ad determinatam illam materiam, quae subrogata est, ideoque quoad priorem materiam totaliter est extincta, nisi a vovente, privilegio commutationis renuntiante, reassumatur, prout reassumi potest, aliunde ostensum est.

44. Multi tamen marito directam in omnia uxoris vota potestatem tribuunt: Excepto saltem voto continentiae de utriusque consensu emisso.

Vota mariti ab uxore indirectè tantum sunt irritabilia.

45. Quis commutatio voti.

Ea facta est, voventi liberum ad priorem obligationem redire.

46. Vel si saepius facta sit, quodvis eorum in qua facta est, eligens.

47. Non tamen est necesse ad primam materiam redire secundum facta impossibilia.

48. Commutatio fit in melius, in aequale vel in minus.

Commutatio vel fit in bonum melius, vel in æquale vel in minus. Illud autem dicitur melius, non quod est in se præstantius aut excellentius, sed quod omnibus spectatis est Deo gratius hinc & nunc. Unde est oratio sit opus præstantius jejuniis aut gestatione cilicii: potest tamen hoc esse gratius Deo, magis expediens ad salutem, carnis mortificationem &c.

49. Prima potest fieri propria auctoritate.

Potestas commutandi in bonum, quod sine tergiversatione est melius, fieri potest propria voventis auctoritate: in hoc enim censetur Deus consentire: nam quilibet consentit recipere melius & gratius loco minoris boni. Unde c. 3. de iurejurando dicitur: *Promissum non infringit, qui in melius illud commutat.* Quare omne votum est commutabile in votum religionis: nam (ut dicitur c. *Scriptura, de voto*) *reus facti voti aliquatenus non habetur, qui temporale observantiam commutare.* Idque censetur facere eo ipso, sive implicite, sive ex juris auctoritate, nisi profitens, explicitè oppositum intendat.

Et quidem semper in votum religionis.

50. Huius auctorem in Episcopatum minimum.

Potes I. An votum ingrediendi religionem possit propria auctoritate commutari in Episcopatum, qui est status majoris perfectionis? Resp. Neg. Ita expressè habetur c. *Per tuas, de voto.* Ratio est: quia Episcopatus non est status majoris perfectionis, quasi hominem ad majorem perfectionem adducat (id enim potius facit status religionis) sed quia secundum rectum ordinem prærequirit & præsupponit perfectionem jam comparatam, & quidem in gradu sublimiori ab eo, qui ad Episcopatum promovetur.

51. Procedunt dicta etiam de voto in favorem certii facti, sed nondum acceptato.

Potes II. An, qui vovit aliquid in favorem unius Ecclesiæ, possit propria auctoritate illud commutare in evidentè melius, quod sit in commodum alterius Ecclesiæ? Resp. Aff. si tamen prior Ecclesiæ votum necdum acceptaverit; adeoque nullum jus acquisierit: nam res alteri Ecclesiæ offerenda tunc est Deo gratior. Idem est de voto elemosinæ certo pauperi dandæ, quod potest propria auctoritate commutari in votum elemosinæ alicui pauperiori dandæ, modò cetera sint paria, & prior pauper promissionem non acceptaverit, ut contra *Henriquet. l. 7. c. 30. n. 5.* & alios docet *Bonica de voto punct. 7. § 3. n. 6.*

52. Commutatio in minus faciendâ est a potestate dispensante. In aequale, a potestate commutante. Servatâ morali æqualitate.

Potestas commutandi in æquale vel in minus bonam competit illis, qui habent potestatem dispensandi; idque à fortiori, ut patet. Qui autem habent præcisè potestatem vota commutandi, debent illud commutare in opus moraliter æquale, juxta arbitrium boni viri, vel in melius: æqualitas enim mathematica est cognitu impossibilis. Et quamquam Nonnulli requirant in commutatione faciendâ omnimodam similitudinem, ut scilicet votum reale in reale, personale in personale commutetur, non

apparet tamen talis necessitas: quia poterit adhuc servari similitudo & proportio moralis, et si votum reale redimatur per personale, vel contra. Immo probabile est, habentes potestatem commutandi vota, et si tantum delegatam, posse illa mutare in minus ex iusta causa: sicut probabile est, posse mutari in evidentè æquale propria auctoritate, eò quod non videatur Deo fieri iniuria, dum res æquæ grata subrogatur, quævis oppositum sit longè tutius.

Ad commutandum votum in melius non requiritur specialis causa: ad commutandum autem in æquale, præsertim per superiorem sufficit major propensio voventis; ad commutandum denique in minus requiritur aliqua causa, minor tamen, quam ad dispensandum, ut patet. Sufficit autem gravis molestia vel fragilitas voventis cum periculo violandi votum.

Quæ de commutatione voti dicta sunt etiam locum habent in commutatione obligationis sive deoiti orti ex violatione voti, v. g. dandi elemosynam, si contingeret obligatum ad castitatem illam violare.

Pro fine nota, si quis tempore jubilei per oblivionem vel alia de causa non petiverit dispensationem vel commutationem suorum votorum (idem est de resolutione reservatorum) posse id postea fieri etiam per non habentem aliquoquin potestatem, dummodo intra tempus jubilei impleverit opera ad ejus consecutionem requisita, ut docet *Lessius dub. 16. n. 109.* & alii contra *Suarez l. 6. c. 16.* Ratio est: quia per hoc, quod tempore jubilei implevit opera præscripta, acquisivit jus ad commutationem votorum obtinendam, quæ est privilegium, quod non constat ita ad tempus jubilei esse restrictum, sicut opera præcepta. Tempore autem jubilei non tantum intra, sed etiam extra confessionem, commutari possunt vota, cum aliis, quos citat, docet *Bonica sup. n. 16.* idque sine reincidentia, licet opera ad consecutionem jubilei requisita postea à poenitente non adimpleantur. In autem talis poenitens peccet, dictum est in *Tract. de poenit. disp. 4. quest. 13. n. 102.* ubi etiam alia huc spectantia videri possunt.

QUESTIO VI.

De Dispensatione Voti.

DISPENSATIO voti est condonatio obligationis voti facta ab habente potestatem jurisdictionis, iusta de causa. Quæ condonatio fit nomine Dei, quatenus Ecclesiæ auctoritate sibi à Christo concessa remittit obligationem voti, nomine Dei cedendo juri, quod ipse ex voto acquisierat. Quare non est mera interpretatio, quæ declaratur ob causam occurrentem votum cessare: nam id facere potest quilibet prudens, æquè ac superior. Deinde dispensa-

penfatio plerumque datur, quando constat voti obligationem alioquin subesse & remansuram esse.

Requiritur autem iuxta causam ad valorem dispensationis iuxta Doctores communiter, nam non aliter censetur Deus conditionem nomine suo faciendam ratificare, aut facultatem condonandi dedisse. Porro iuxta causam sunt honor Dei, utilitas Ecclesiae, aut gravis ipsius voventis, ejusdem valde periculosa fragilitas &c. faciliorem dispensationem reddit voventis levitas, inconstantia, timor animi, perturbatio in vivo, puerilis aetas, incommoditas &c. Regulariter vero miscenda est commutatio in aliquod onus saltem temporale iuxta prudens arbitrium; eo quod non facile subit causa se sola sufficiens ad plenam dispensationem.

Potestatem dispensandi in votis a Christo esse concessam Ecclesiae, est de fide ex universalis praxi & traditione, contineturque in generali potestate solvendi, de qua *Matth. 16. & 18.* quae potestas respicit omne vinculum, non tantum culpae & poenae, sed etiam voti, juramenti & simile, quod homo erga Deum contrahere potest, & aliquando solvi oportet, ut expedit: neque censetur esse Christum potestatem regimini Ecclesiae adeo necessariam subtraxisse.

Residet haec potestas primò universaliter & jure divino in Summo Pontifice. Hinc iuxta Doctores communiter contra *D. Thomam 2.2. q. 88. art. 11.* & paucos alios, potest iuxta de causa dispensare etiam in votis solemnibus religiosorum; quod & ipsum subinde fecisse ex historiis constat. Nec est ulla ratio postulans istam potestatis restrictionem praeterquam cum solemnitas voti sit ex institutione Ecclesiae, & obligatio voti solemnitis & simplicis sint ejusdem rationis. Nec obstat c. *Cum ad Monasterium, de statu Monachorum*, ubi *Innocentius III.* ait: *Abdicatio proprietatis, sicut & custodia castitatis, adeo est annexa regulae monachalis, ut contra eam nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere.* Nam loquitur Pontifex in sensu composito status monachalis; non autem in sensu diviso, quo scilicet quis eximatur à statu monachali.

Secundò jure ordinario residet haec potestas in Episcopis respectu subditorum suae dioecesis, etiam dum sunt extra illam; qui proinde non possunt habere dispensationem ab Episcopo loci, per quem solum transeunt. Secus videtur, si quidem non habeant in loco domicilii, inceperunt tamen ibi habitare cum intentione manendi majori parte anni. Possunt autem Episcopi dispensare in omnibus votis, exceptis Papae reservatis; qualia stylo potius Curiae, quam jure scripto, censentur ordinariè quinque, scilicet votum castitatis integre & perpetuae, votum religionis approbatæ, votum peregrinationis ad limina Principum Apo-

stolorum, ad sanctum Jacobum, & ad Terram sanctam. Putant tamen aliqui (inter quos *Sanormitanus* apud *Lessium* *dub. 18. n. 122.*) vota peregrinorum non reservari, si fiant causa devotionis, & non subsidii. Sed hic consuetudo videtur esse in contrarium, inquit *Lessius* & ex eo *Bassani V. votum VII. n. 13.* E contra *Marshallus* vir utriusque in omni praxi veratissimus, *Tom. 2. Tract. 3. Tit. 4. quaest. 4. dub. 4.* credit in illis votis Episcopos posse dispensare ex usu communi & interpretatione iuxta: videtur enim usus contra reservationem praescripsisse. Sic ille.

Hinc Episcopi possunt dispensare in votis castitatis non perpetuae, suscipiendi statum Begginarum, non fornicandi, non nubendi, non petendi debitum, suscipiendi sacros Ordines. Item in quibusdam qualitatibus voti reservati, ipso reservato manente quoad substantiam, v.g. cum eo, qui vovit ingredi religionem strictiorem, ut possit ingredi laxiorem. Item in voto non reservato, in quod Pontifex commutaverat votum reservatum: nam tunc est novum votum non reservatum.

Potes, An nullo casu possit Episcopus dispensare in voto simplici castitatis integre & perpetuae? Resp. Aff. cum Doctoribus communiter. Primò enim *Lessius* *sup. n. 127.* & alii contra *Suarez l. 6. c. 26. num. 4.* docent, posse Episcopum dispensare in simili voto per metu emisse, etsi non omnino gravem, nec per se sufficientem ad irritandum votum; eò quod reservatio tamquam odiosa sit strictè interpretanda de voto perfecte voluntario, & non coacto. Secundò in dubio, utrum votum sit validum vel reservatum: intelligitur enim reservatio de casibus certis in dubiis autem benignior interpretatio est sequenda.

Tertiò in voto conditionato, aequam conditio sit impleta: nam eo usque non est votum perfectum, quale solum censetur reservatum. Impletà autem conditione, cum fiat absolutum, non potest dispensare iuxta Doctores passim: contrarium tamè est probabile in voto poenali, quo vovet quis castitatem, v.g. hoc vel illud peccatum committat: nam tale votum non fit ex affectu castitatis, sed potius in poenam, ut ex metu obligationis ad castitatem peccatum evitetur. Immo Varii Doctores (inter quos *Diana P. 3. Tr. 5. Resol. 25.* cum aliis, quos citat) idem probabiliter censent de quibusvis conditionatis, eò quod non videantur perfecta vota castitatis, scilicet in radice, utpote non procedentia ex directo affectu ad rem promissam; quod tamen *Lessius* *dub. 18. n. 137.* cum plerisque aliis non admittit.

Quartò in voto disjunctivo, quo vovetur v.g. castitas vel jejunium perpetuum, antequam scilicet vovens aliquam partem determinaverit, sicut enim hic potest eligere partem non reservatam, sic Episcopus potest

De tribus peregrinationis votis quid habeat consuetudo.

60. Allegantur varia vota ab Episcopis dispensabilia.

61. Dispensat Episcopus in voto castitatis integre & perpetuae aliquibus casibus. Primò si sit emissum ex metu, nisi non adeo gravi. Secundò in dubio de valore vel reservatione voti.

62. Tertiò in voto conditionato non impleta conditione. Secus haec impleta.

Est nonnulli tradicant.

63. Quartò in voto disjunctivo de una parte non reservata.

56. Requiritur iuxta causam: & quom.

Regulariter admittenda commutatio.

57. Potestas dispensandi competit Ecclesiae.

58. Et quidem Summo Pontifici ex jure divino.

59. Jure ordinario Episcopi respectu subditorum.

Exceptis quinque votis Papae reservatis.

Quintò in voto ac. es. foris ad principale non reservatum.

64. Sextò cum conjugo durante matrimonio.

An aliquando ante matrimonium.

65. Prælati regulares in votis de jure dispensant in suis subditis, ubi Episcopi cum suis.

66. Vis ex privilegio confessorii Mendicantes, aliter cum ipsis in privilegiis communiter.

potest cum ipso dispensare. Secus est, si jam elegerit partem reservatam. Quintò in voto accessorio ad aliud principale non reservatum, v.g. si quis voveat non nubere sub pena servandæ castitatis vel ingrediendi religionem, sublato per Episcopum voto non nubendi, tollitur aliud-accessorium: at si principale sit reservatum, potest tantum dispensare in accessorio.

Sextò cum conjugo, qui post votum castitatis contraxit matrimonium, potest ob periculum incontinentiæ dispensare, ut peccat debitum, immo ut petendo consummet: soluto tamen matrimonio, redit obligatio voti, quod proinde tantum est dispensata partialiter & ad tempus. Idem est juxta plures Doctores, aliis contradicentibus, si conjuges emiserint, contracto jam matrimonio, votum perfectæ continentiæ mutuo consensu, & postea ingruat periculum incontinentiæ, prout habet usus inveteratus Episcoporum. Immo plures putant Episcopum posse dispensare in voto castitatis perpetuæ & integræ, etiam ante contractum matrimonium, si difficultas sit ad Pontificem recursus: ob paupertatem, sexum vel aliam causam: si imminet periculum incontinentiæ, infamiæ, scandali aut gravis damni tertii: quamvis alii dicant, Episcopum tunc non posse simpliciter dispensare, sed ad tempus, quo durat periculum, voti executionem suspendere.

Tertio, quæ sit potestas ordinaria dispensandi in votis suorum subditorum penes prælatos regularium exemptorum, qualis residet penes Episcopos respectu suorum subditorum: illi enim sunt pastores ordinarii cum jurisdictione spiritali in subditos, sicut Episcopi in suos. Parochi autem & simplices confessarii etiam Monialium, nullam habent facultatem dispensandi jure ordinario: sicut nullam habent jurisdictionem nisi in foro sacramentali: quamvis illis possit facultas dispensandi delegari ab habentibus potestatem ordinariam.

Itaque quartò confessarii ordinum mendicantium, & qui participant in eorum privilegiis, habent potestatem delegatam dispensandi in omnibus votis, in quibus de jure Episcopi, sive in omnibus votis Papæ non reservatis. Ita concessit Julius II. Congregationi Benedictinorum & S. Bernardi, Martinus V. item Benedictinis, Innocentius VIII. vivæ vocis oraculo Minoritis. Addit Bassæus V. votum VII. n. 10. concessionem Eugenii IV. factam congregationi S. Justini. Ex quibus à fortiori patet potestas confessoriorum Mendicantium ad vota commutanda. Quibus adde Paulum III. qui expressè concessit confessorii Societatis Jesu ab ordinario approbati facultatem commutandi omnia vota (etiam jurata ex extensione Gregorii XIII.) undecumque venientium ad confessionem in alia pietatis opera, exceptis quinque reservatis. Denique

pro Missionariis, sive pro euntibus ad conversionem, quorumcumque infidelium sive hæreticorum, amplissimam facultatem dispensandi, etiam in votis simplicibus castitatis & religionis, data Carmelitis disalceatis & consequenter aliis Mendicantibus, à Clemente VIII. Bulla, Dominici gregis, refertur à Bassæo sup. n. 29.

Facultas porò delegata generaliter confessorii Mendicantium intelligitur à Rodriguez, Suarez, Tamburino, Sanchez apud Bassæum sup. n. 29. & aliis passim, cum restrictione de votis, in quibus possunt Episcopi dispensare de jure, seu jure ordinario, non autem de iis, in quibus competit Episcopis facultas, ob extraordinariam necessitatem, v.g. periculum incontinentiæ, dum non est accessus ad Pontificem: isti enim casus exinde non censentur episcopales, aut Episcopo jure subjecti, sed dispensatio Episcopi cadit in materiam verè reservatam ex quadam benigna interpretatione Pontificiæ voluntatis.

Hinc confessarii Mendicantium possunt dispensare in voto castitatis emissum à conjugo post contractum matrimonium, etiam de licentia alterius conjugis (dummodo ambo non voverint continentiam communi consensu & contractu) nata post votum castitatis imperfectæ; adeoque non reservatum Papæ, cum equidem talis conjugum tenetur reddere debitum. Non possunt tamen vi generalium privilegiorum dispensare ad petendum debitum durante matrimonio, cum iis, qui illud contraxerint cum voto castitatis antea emissio, utpote reservato Papæ. Specialiter equidem hanc facultatem, uti & dispensandi cum facultatibus ad petendum debitum eis concessit Pius V. vivæ vocis oraculo, si tamen prius deputentur à Provinciali, quæ deputatio est necessaria juxta tenorem concessionis & praxim: quamvis aliqui oppositum putent apud Diana P. 5. Tr. 13. Resol. 46. ubi id ipsum non improbabile existimat. Et hæc quidem dicta sunt inhærendo communi explicationi facultatum confessorii Mendicantium generaliter factarum.

Nihilominus miratur Cronsers in 6. 7. Reg. S. Francisci lect. 29. fieri communiter præmissam restrictionem privilegiorum: cum in præfatis circumstantiis & casibus extraordinariæ necessitatis dispense Episcopus auctoritate delegabili & perpetuè annexa dignitati episcopali; adeoque jure ordinario, quo manet in Episcopis dicta facultas, quamdiu non fuerit eis legitime subtracta circa similes casus. Quare in eisdem casibus & circumstantiis posse dispensare confessorios Mendicantium, sicut Episcopos, putat satis probabile. Cujus sententia satis placet Bassæo supra, qui refert visam in consistorio Cardinalium Anno 1629. & toleratam fuisse. Accedit, quòd privilegia ista sint latè interpretanda, præ-

da; patiantur autem hanc interpretatio- nem.

70. An potestas dispensandi & commu- tandi vota extendat se ad juramen- ta.

Pro fine dubium esse, an qui habet potestatem delegatam dispensandi five cō- mutandi vota, censeatur habere similiter facultatem dispensandi seu commutandi juramenta? Negat Lessius l. 2. de Juramento c. 42. dub. 12. n. 60. & alii, eò quod votum & juramentum sint disparata, nec unum comprehendatur sub alio in propria ver-

borum significatione, ultra quam non sunt privilegia extendenda. Affirmat non im- probabiliter Suarez de irritat. vot. l. 6. c. 14. n. 6. & alii, si primo sit de juramentis Deo factis, quibus nullum homini jus acquiri- tur, eò quod hęc videantur inducere ratio- nem voti. Quod certius est de juramentis confirmatoris voti, seu accessoris ad vo- tum, qui enim potest tollere principale, po- test & accessorium.

DISPUTATIO QUINTA.

De Statu Religioso.

QUESTIO I.

De Requisitis ad Statum Religio- sum.

I. Quid sta- tum hęc.

TATUS hęc non accipitur pro quavis conditione, in quā homo perstat & per- manet: juxta quam status acceptio, dicitur est sta- tus innocentie, legis natu- ræ, status hujus vitæ &c. sed status hęc ac- cipitur strictius pro conditione vitæ im- mobilis, per quam alteri adstricti sumus. Sic D. Thomas 2. 2. q. 183. art. 1. & alii com- munitur dicunt esse tres status, videlicet E- piscopotum, qui Ecclesie, Religiosorum, qui divino cultui, & Conjugum qui sibi mutuo obstricti sunt pro tota vita.

2. Item Reli- gio.

Nomen ergo Religionis hęc non sumi- tur pro virtute, quā Deus colitur, nec pro forma cultus omnibus communis, vel pro talis formæ professione, per quam homo mancipatur divino obsequio, quantum est necessarium ad salutem, unde dicitur Reli- gio Christiana: sed pro particulari forma & professione, quā homo ex libera sua volun- tate penitus se divino addicit obsequio. Hęc supponit omnia ad quæ obligat commu- nis Religio, & insuper quædam alia su- peraddit, quæ ad perfectionem conducunt, hujusque professores vocantur Religiosi. His notatis

3. Ad eam re- quiruntur tria vota generalia.

Dico ad essentiam Religionis perfectæ & completæ requiri tria vota perpetua puritatis, castitatis & obedientie & ap- probationem Ecclesie. Prima pars probat- ur: quia cum juxta communem omnium fidelium sensum Religio sit forma quædam seu obligatio ad formam vitæ ducentis ad imitationem Christi & charitatis perfectio- nem: hæc autem perfectio obtineri mor- taliter non possit, nisi bona externa, carnis voluptates & propriæ voluntatis usus, tam- quam præcipua perfectionis impedimenta, amoveantur, hinc ad statum Religiosum moraliter necessaria sunt tria vota, per quæ

animus à prædictis impedimentis stabiliter & permanenter liberetur & perfectioni acquirendæ adaptetur.

Ideoque de voluntaria paupertate Matth. In Scriptu- ra dicitur: si vis perfectus esse, vade vende om- nia, qua habes. Et de castitate ibidem, sunt eunuchi, qui seipso castraverunt propter re- gnum celorum: & clarius 1. Corinth. 7. Apo- stolus multis inculcat statum matrimoni- obesse perfectioni: statum autem castitatis efficere, ut Deo vacari possit. De obedientia habetur ad Philippen. 2. quod Christus fa- ctus sit pro nobis obediens, qui utique de- dit formam status perfectionis. Unde Matth. 16. dicit. Si quis vult post me venire abneget semetipsum.

19. dicitur: si vis perfectus esse, vade vende om- nia, qua habes. Et de castitate ibidem, sunt eunuchi, qui seipso castraverunt propter re- gnum celorum: & clarius 1. Corinth. 7. Apo- stolus multis inculcat statum matrimoni- obesse perfectioni: statum autem castitatis efficere, ut Deo vacari possit. De obedientia habetur ad Philippen. 2. quod Christus fa- ctus sit pro nobis obediens, qui utique de- dit formam status perfectionis. Unde Matth. 16. dicit. Si quis vult post me venire abneget semetipsum.

4. Unde sacer- dotes non sunt eo ipso Religiosi.

Hinc Sacerdotes non sunt eo ipso Re- ligiosi: quia non faciunt votum pauper- tatis, aut rigorosæ obedientiæ, & ideo non offerunt se Deo in perfectum ho- locaustum, sicut faciunt illi, qui per obe- dientiam consecrant animam Deo, per ca- stitatem corpus, per paupertatem res ex- ternas. Et sic expediunt se ab omnibus, quæ non sinunt liberè animam ad perfectio- nem aspirare, & in bono se exercere.

5. Insuper re- quiritur approbatio Ecclesie.

Secunda pars, scilicet quod requiratur etiã approbatio Ecclesie, probatur ex com- muni usu & sensu Ecclesie; & ratio est: quia sine hac approbatione non potest esse status spiritualis distinctus à communi sta- tu Christianorum, sed omnes essent merè laici subiecti potestati sæculari. Ergo cum status Religiosus sit spiritualis, dependet ab approbatione Ecclesie: hæc enim median- te dependet à Christo: & sic Religiosus obedit suo prælato, tamquam Christo, seu tamquam à Christo potestatem habenti & ejus vices gerenti.

6. Quo sensu consistat in tribus votis essentialibus.

Nec obstat, quod Religio dicatur con- sistere in tribus substantialibus: hoc enim intelligendum est de eo, quod requi- ritur ex parte voventis, utra quod ex par- te suscipientis requiritur auctoritas, ut per se satis patet.

6. Cur subje- ctio per tria vota alteri

Dices: potest se quis alteri subicere per tria vota: ergo approbatio Ecclesie non est necessaria ad essentiam Religionis. Resp. N. C.